

Kommunledningskontoret

Datum
2026-02-23

Kanslienheten

Bilaga till minnesanteckningarna i KPR den 9 februari 2026

Sammanställning av kommunens svar på inkomna frågor från pensionärsföreningen SPF Vikingarna.

Rätt att välja kön på personal som hjälper till vid intimhygien.

Regeringen utreder just nu om äldre med hemtjänst ska få en lagstadgad rätt att välja kön på den personal som hjälper till vid intimhygien, som dusch.

SPF har förstått att det inte finns någon absolut laglig rätt idag till detta. Vi tycker att det borde ses som en naturlig förlängning av individens rätt att bestämma över sin kropp och omsorg.

Skälet till en sådan begäran framförs av en vårdtagare kan vara olika från person till person. Att frågan så tydligt har kommit i fokus är ett antal händelser där äldre kvinnor utsatts för sexuella övergrepp av manliga vårdare.

Hur ser situationen ut hos kommunens respektive den privata hemtjänsten i kommunen? SPF:s uppfattning är att en vårdtagares önskan om val av kön på personalen vid intimhygien om möjligt ska bejakas.

Svar från kommunen:

- **Hemtjänst i kommunal regi**
Det stämmer att det idag inte finns någon lagstadgad rätt att välja kön på personal vid intimhygien. Inom kommunal hemtjänst försöker vi, när det är möjligt att tillmötesgå vårdtagarens önskemål utifrån bemanning och verksamhetens förutsättningar. Trygghet och respekt är alltid grundläggande krav.
- **Hemtjänst i privat regi**
- **Proffssystemet**
Våra kunder har rätt att välja kön på personal vid intimhygien. Oftast vill inte kvinnor att män duschar de och det respekteras av oss.
- **Destinys Care**
Våra brukare har alltid rätt att välja vilket kön på personalen som ska hjälpa till vid intimhygien, såsom dusch, blöjbyte samt morgon- och kvällshygien. Denna information registreras i vårt planeringssystem, som markerar med rött om personal av motsatt kön skulle planeras in,

så att vi snabbt kan uppmärksamma och korrigera det. Det enda tillfället då en avvikelse kan uppstå är vid akut sjukfrånvaro, när den ordinarie personalen måste ersättas med kort varsel.

- **Edna Care**

Inom Edna Care hemtjänst frågar vi alltid kunden om eventuella önskemål gällande kön på den personal som utför insatser som rör intimhygien, såsom dusch. Vi ser detta som en viktig del i att värna kundens integritet, trygghet och självbestämmande.

- **Aman Care**

Vi har som rutin att alltid erbjuda det kön på personal som önskas. Matkvaliteten som serveras på kommunens äldreboenden och genom hemtjänsten samt kostnader för den boende. Kommunen tillhandahåller lagad mat till seniorer som bor på särskilda boenden samt till seniorer som beställer mat genom hemtjänsten. Båda grupperna får i någon form betala för den levererade maten. I veckan var det artikel i Dagens Nyheter om att drygt 30 av 211 kommuner har dragit ned på matinköpen (livsmedel) för om SPF förstått rätt de som bor på särskilda boenden. Socialstyrelsen har för åren 2024/2025 gjort en undersökning om vad de äldre tycker om bl a mat som serverades på särskilda boenden i vår kommun. Svaret blev att ungefär 37 % av de boende inte var nöjda. SPF anser att detta är en hög andel missnöjda seniorer. Under åren sedan 2020 till 2024 har köpkraften minskat radikalt i vårt land. 1000 kr år 2020 hade år 2024 en köpkraft på 820 kr. Många hushåll i vårt land har troligtvis på grund av förlorad köpkraft tvingats att ta tydlig ställning hur lön etc ska användas. Även om kommunen mellan dessa år inte har minskat det nominella anslaget för livsmedelsinköp får kommunen troligtvis nu "mindre mat för pengarna".

Har näringsvärdet på serverad måltid förändrats under aktuella år för boenden på särskilt boende.

Svar från kommunen:

Kommunal regi

- **Kungsgården och Norrgården**

Nej

Privat regi

- **Vardaga Villa Silvertorget**

Vi följer konceptet "Mat som hemma" som utarbetats av sakkunniga där maten anpassats till målgruppen så att våra äldre får näringsbehovet tillgodosedda över dygnet. Även Måltidsmiljön har alltid varit i fokus.

- **Attendo Hagtorp**

Vi håller oss till Livsmedelsverkets rekommendationer och anpassar efter att de ändras. Vi har näringsinnehåll på samtliga måltider om det önskas.

Har kostnaden för mat ökat för under aktuella år för boenden på särskilt boende.

Svar från kommunen:

Kommunal regi

- **Kungsgården och Norrgården**
Nej

Privat regi

- **Vardaga Villa Silvertorget**
Det är kommunen som fakturerar om maten enligt maxtaxa som bestäms årligen av politiken. Vi fakturerar för dygnersättning som omfattar både mat och omvårdnad enligt avtal och årliga prisjusteringar.
- **Attendo Hagtorp**
Ja matkostnaderna har gått upp eftersom matpriserna gått upp, och vi anpassar vår budget efter det. Sedan 2020 har kostnaden ökat med cirka 30%.
- **Humana Lillsjö badväg**
Ja, kostnaden för mat har ökat sedan 2020 till följd av inflation och generella prisökningar på livsmedel. Budgeten har därför justerats för att möta de ökade matkostnaderna. Dessa justeringar har gjorts för att säkerställa att kvalitet och näringsinnehåll i måltiderna bibehålls och har inte inneburit några besparingar som påverkar de boende.

Har kommunen genomfört någon nöjdhetsundersökning under det senaste året när det gäller mat som serveras på särskilt boende respektive mat som levereras genom hemtjänsten?Svar från kommunen:**Kommunal regi**

- **Kungsgården och Norrgården**
Det finns handlingsplan på respektive boende för att förbättra nöjdheten. Påbörjades december 2025.

Privat regi

- **Vardaga Villa Silvertorget**
Ja, Vardaga utför både boende- och närståendeundersökningar två gånger om året. Resultatet analyseras, tas i diskussion och dialog med närstående i närståendeträffar. Dessa resultat bearbetas även i ledningsgrupp samt APT för personal.
- **Attendo Hagtorp**
Ja vi gör 2 gånger per år interna undersökningar om matens smak och måltidsupplevelsen, enkätundersökning. Vi följer även upp vad de tycker om maträtter/menyerna och anpassar oss efter om måltider inte faller någon i smaken. Har en annan rätt att välja på.
Utifrån resultat så anpassar vi önskemål om måltidsmiljön, samt måltider. Vi analyserar resultatet tillsammans med medarbetare och kocken för att se vad vi kan anpassa och förbättra. Vi återkopplar även feedback till interna kostavdelningen om det gäller måltider och dess smak.
- **Humana Lillsjö badväg**
Vi genomför inga separata lokala nöjdhetsundersökningar, men har mat och måltider som en stående punkt på både boenderåd och anhörigråd.

Där diskuteras mat och måltider gemensamt, inklusive menyn, tillsammans med kocken som lagar maten från grunden i vårt tillagningskök.

Hur har kommunen agerat med anledning av att 37 % av de som bor på särskilt boende inte var nöjda med sin mat?

Svar från kommunen:

Kommunal regi

- **Kungsgården och Norrgården**
Det finns handlingsplan på respektive boende för att förbättra nöjdheten. Påbörjad december 2025.

Privat regi

- **Vardaga Villa Silvertorget**
Vi lägger ut uppdateringar om aktiviteter och våra matsedlar i Instagram och alla kan följa dessa i vårt konto.
- **Attendo Hagtorp**
Hagtorps resultat var i Socialstyrelsens brukarundersökning 2025:
”Måltiden en trevlig stund” – 83%
”Matens smak” – 97%
En starkt bidragande orsak till resultatet är att vi har en kock som ansvarar för tillagningen av maten. Detta var en diskussionsfråga (utifrån resultat på Socialstyrelsens Brukarundersökning) på ett samverkansmöte med utförarna/kommunen, vi som fått bättre resultat fick dela med sig av goda exempel, vi pratade om att det är en fråga vi måste jobba med. Det är även en indikator vi ska arbeta med i följande nämndmål 2026: Äldres möjlighet att leva ett tryggt, hälsosamt och självständigt liv med ökad delaktighet som ska stärkas; Andel brukare som är nöjd med måltidsupplevelsen - målvärde 75%.
- Östen Gidlund från SPF berättar att de äldre har behov av att få en lista av deras matlådebeställningar. Socialchefen tar med informationen till chefen för hemtjänsten.

Fråga om var maten kommer ifrån.

- Maten till våra båda säbo i kommunal regi levereras från Norrgårdens kök. Maten till matlådorna, hemtjänst – kommer från det kök som skolan använder, kostenheten. Mat på privata säbon (Hagtorp och Humana) lagas på plats hos dem.

Utdrag ur belastningsregistret för sökande till tjänst inom hemtjänsten.

Det finns i nuläget inget lagstadgat krav på att den som ska anställas i hemtjänsten måste visa ett utdrag ur belastningsregistret. Arbetsgivare (kommuner eller privata utförare) har alltså inte rätt att kräva ett sådant utdrag enligt lag endast för hemtjänstarbete.

Arbetsgivare kan dock be om att ett utdrag lämnas frivilligt. Vissa kommuner och privata arbetsgivare gör det i sin rekryteringsprocess. Detta görs dock inte på grund av ett specifikt lagkrav utan av intern policy.

I praktiken torde det innebära att om sökande vägrar lämna ett utdrag kan arbetsgivaren välja att inte anställa personen.

Hur ser det ut i Upplands-Bro kommun? Begär kommunen respektive de privata hemtjänstföretagen att en sökande frivilligt ska lämna ett utdrag?

Svar från kommunen:

Hemtjänst i kommunal regi

- På kommunala hemtjänsten kräver vi alltid in ett belastningsregister vid anställning.

Hemtjänst i privat regi

- **Proffssystem**
Vi tar alltid belastningsregister på alla nyanställda.
- **Destinys Care**
Detta är inget nytt krav hos oss. Vi kräver utdrag ur belastningsregistret vid nyanställning, oavsett tjänst, både för omsorgspersonal och administrativ personal. Destiny Care bedriver ledsagar- och avlösarservice för barn, och därför har vi alltid haft detta krav på utdrag ur belastningsregistret.
- **Edna Care**
Vid nyanställning begär Edna Care hemtjänst alltid utdrag ur belastningsregistret i enlighet med gällande lagstiftning. Registerkontrollen genomförs innan anställning påbörjas och är en obligatorisk del av våra rekryteringsrutiner. Detta finns dokumenterat i vår checklista och syftar till att säkerställa trygghet och säkerhet för våra kunder.
- **Aman Care**
Vi tar alltid utdrag ur belastningsregistret.

Hemtjänstindex för år 2026.

Hemtjänstindex är en sammanvägning av data som på olika sätt indikerar kvalitet i hemtjänsten. Syftet är att underlätta kommunernas kvalitetsanalyser och prioriteringar. Hemtjänstindex är initierat av SPF Seniorerna och har utvecklats med stöd från Allmänna arvsfonden. Indexet publicerades första gången i november 2022 och uppdateras årligen. Hemtjänstindex 2025 publicerades den 2 december. Vår kommun har under de tre år som hemtjänstindex funnits fått lägre och lägre placering i listningen. SPF utgår ifrån att en kommun med en placering högt upp i listningen ger sina hemtjänsttagare generellt sett bättre service än en kommun långt ner i listningen.

På webbplatsen hemtjanstindex.se lämnas information på olika sätt (text/videofilm) om hur ett antal kommuner som är högt rankade utvecklat sin hemtjänst.

Hemtjänstindex är uppdelat på fyra områden

1. Information
2. Biståndshandläggning
3. Utförande
4. Stöd och utveckling

Varje område viktas mot helheten och bedöms för sig. Om kommunen vill förbättra sitt eget index för år 2026 är det relativt enkelt och till låg kostnad få höga värden på områdena Information samt Stöd och utveckling.

När det gäller området Information kontrolleras vid bedömningen att kommunen på sin webbplats lämnar korrekt information så att en blivande hemtjänsttagare hittar adresser mm. Den enklaste sättet för kommunen att få högt omdöme är att spegla de uppgifter som bästa kommun uppger på sin webbplats. På motsvarande sätt görs när det gäller området Stöd och utveckling.

Hur ser kommunen på sin placering. Är kommunen nöjd med sin placering eller vill man förbättra sig?

Svar från kommunen:

Socialkontoret arbetar med ständiga förbättringar i allt arbete som görs inom kontorets verksamheter. Det finns utrymme för förbättring av hemtjänstindex och socialkontoret vill förbättra sin placering.

Vad tänker kommunen vidta för åtgärder för att under detta år få en förbättrad placering i indexet?

Svar från kommunen:

Enhetschef för hemtjänsten har varit i kontakt med kommunikationsenheten för att arbeta mer strategiskt med informationen på den externa webben. Genom att förbättra informationen kan även resultatet på hemtjänstindex förbättras.

- Östen Gidlund från SPF kompletterar:

Förra året bjöd kommunen in SPF för möte kring hemtjänstindex men därefter har ingen uppföljning skett vilket önskas. När kommunen hämtat in synpunkter från pensionärsföreningarna önskas en sammanställning och återkoppling med åtgärder.

Svar från kommunen:

Önskemålet om uppföljning förmedlas till nya hemtjänstchefen.